

היליון מס' 178

כניסת שבת:

ירושלים: 18:20
ת"א: 18:35
חיפה: 18:27
באר-שבע: 18:38

יציאת שבת:

ירושלים: 19:33
ת"א: 19:35
חיפה: 19:35
באר-שבע: 19:35

יריית פתיחה / אבישי פרי

1. יתוש, על שתיים!

מכאן אפוא נראה, כי שאלת "יתוש קדמך!", איננה רק שאלה תיאורטית היפה לעילת יצירתו המאוחרת של האדם. היא שאלה אקטואלית תמידית, המהדהדת כל העת מול האדם. היא מציגה לפנינו מבחן-אמת נוקב, עד כמה מצליח למצות את נועם האדם איש-הדעת שבו, על-פני הרגש הבהמי מלא-המאווים שלו.

רבי שמלאי מדגיש את האמיתה הזו; גם בשאלת קיום הוראות התורה הלכה למעשה, ניצבת שאלת היתוש מול האדם ולא מרפה. היא בוחנת אותו, האם נצמד לרוח הנעלה, או שמא החומר העכור דבק בו בלא-מתום, והוא משיב עצמו אל מחוזות היתוש..

שאלה זו, היא שאלת-השאלות של ייעוד היהודי עלי-חלד. מה לעשות, האגו הפרוע הוא תכונה בהמית מובהקת. וכשזו מלווה בן-אנוש, הדימוי הקרוב ביותר אליו הוא, כמה-לא-נעים, יתוש!

בית חב"ד בשכונת רמות ב' בירושלים, וסליחה על הפרסום בחינם, הוא חממה חסידית לזהות.

דיני טומאה וטהרה של האדם, משום-מה, מופיעים רק אחרי אלו שנשנו בחיה ועוף. רבי שמלאי עומד על-כך ומדגיש: "כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף, כך תורתו נתפרשה אחר בהמה חיה ועוף". מה ההקשר בין השניים?

נתבונן נא בדברים:

הנה, העילה בעטיה נוצר האדם רק אחרי החיה והעוף הינה שאם יתייהר האדם מיד נטיח לעברו: "יתוש קדמך!". במושכל ראשון נראה היה, כי מדובר בהלצה שבאה למוסס את היהירות וההתנשאות. כלומר: היתוש אינו אלא עניין טכני שבא לגמד בפני האדם את התרברבותו המיותרת. אך דומה, שלא מסר גדול בהרבה שזור כאן: הטחת "יתוש קדמך!", היא מראה. היא באה להציב בפני האדם שאלה, עד-כמה הצליח להעפיל ה"אדם" הנעלה שבו - על הטבע הבהמי שבקרב. ואילו יתייהר, יסבירו לו, שהוא כבר לא בן-אדם כרגע. איננו אלא יתוש עלוב ונבזה! חדל-אנוש במיטבו!

אז כן, מתברר, שלעיתים האדם יכול להיראות יתוש עוקצני. לא פחות.

השבוע בגיליון:

4

בסערה השמימה:
אחרי מיטתו של האדמו"ר מיפו

רחוקים, ויבואו:
סוחרים ערביים בלוויית האדמו"ר!

3
2

עולם הפוך ראיתי:
כשהסוסים נהיו בני-אדם..

כעס, בחיק כסילים:
ה'פיוז' האנושי!

3
5

הגיליון יוצא לאור על-ידי מכון "בלבבי" - יהדות מלב אל לב

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: אבישי פרי ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. לפרסומות והנצחות פנה לפל: 0527697719

1

את הגיליון שלפניכם, ניתן לקבל מידי שבוע בדיוור מייל בשליחת מייל אל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

בשבת האחרונה, פרשת שמיני, שמעתי שם "מעשייה" חסידית מבריקה:

הרהורים כנים על זהותם חלפו במוחם של הסוסים האבירים שהובילו את יהודי העיירה אל מעונו. היה זה לאחר שאלו ציפו לבליסת אבוסם בתחנת-הביניים, אך לשווא. האבוס לא הגיע. או-אז חשבו בעצמם, שמא בני אדם אנחנו..

ציפו לתחנה הבאה, אולי שם יקבלו מענה לבטנם המקרקרת, אך תקוותם התבדתה. עתה חישבו, שמא יש דברים בגו; כנראה בני אדם נחנו.. כך אירע בשלישית, ושוב ברביעית.

עתה באמת הרימו-גבה בפליאה, וחתכו סופית: אנחנו בכלל בני-אנוש מן השורה..

ויהי בהגיע האבוס, בתחנה החמישית, התמונה השתנתה קוטבית: האבוס מגיע והם עטים עליו כמי שלא ראו אוכל מעודם.. עתה, יידעו עצמם, נזכרנו שאכן אנחנו סוסים..

מעשייה חסידית זו, הסביר הדובר בבית חב"ד, ממחישה לנו עד-כמה לעיתים האדם לא מקבל ביטוי ל"אדם" הנאצל שלו והוא נוהג כבהמה ברברית.

לעיתים האדם נראה האדם. לעיתים לא ממש.

אוי, כמה שהמסר צולב. כמה שהוא אמתי.

דומנו, שלא-בכדי הופכת סוגיית "ואהבת לרעך כמוך" למצווה המהווה בסיס לתורה כולה (תלמוד שבת לא, א) שכן, טרם לכן, האדם לא נחשב לאדם.

אין לו מה לבוא בשערי עולם הטוהר התורני.

כי חסר צלם-אנוש הנו.

זהו פשר דבריו של רבי שמלאי הפותחים את דברינו. אכן, לא רק בעקבות יצירת האדם - אלא גם בעקבות תורתו. תמיד תהדהד בפני האדם שאלת "יתוש קדמך!". רק מעשיו יודיעו אפוא על זהותו..

אל-נא, חברים, נהיה נא יתושים!

בעניין גזל הגוי

זה עידן מתקשה אנוכי בדברי הגמרא ברכות (ג, ב), שם היא מספרת על דוד המלך הפוקד על עם ישראל: "צאו ופשטו ידיכם בגדוד", מדוע לא יהא בהוראה זו משום עבירה על איסור גזל הגוי (בבא קמא ק"ג, ב)?

ובעבר נקטנו שאולי יש להתיר זאת מדין "כיבוש מלחמה", וזאת בהתאם למה שלמדנו שם כי דוד נועץ עם הסנהדרין טרם החליט לצאת למלחמה כנדרש בכל מלחמה, ומעתה יש כאן נטילה כדן.

אולם בשבוע זה מצאתי בעזרת השם בדברי היעב"ץ בכורות (יג, ב) שהביא כבדרך-אגב על דברי התוספות שם שהביאו את הדעה הסבורה כי גזל הגוי מותר, את הגמרא הנזכרת, ממנה הוא מוכיח שאכן גזל הגוי מותר. אלא, שמיד הוא דוחה זאת באומרו שייתכן כי שם הייתה זו מלחמת מצווה ואין ללמוד מכך מאומה.

מכל-מקום, מעצם דבריו ניתן ללמוד שדוד אולי אכן נקט שגזל הגוי מותר ומשם התיר לפשוט ידיהם ולקחת ממון הפלישתים.

(וראה עוד במה שכתבנו כאן בעבר שדוד לשיטתו בגמרא בבא מציעא ס, ב שאכן נקט כך).

האדמו"ר של יפו. בתמונה: הרבי מביטשקוב זצ"ל ב'הקפות שניות'.
צילום: JDN

ה'פיוז' האנושי

לעיתים, כמו בני אדם מן השורה, אנו כועסים. למה זה קורה לנו? מדוע קופץ ה'פיוז' הזה?

כדאי שנדע: אכן, הכעס הוא כמו 'פיוז'. זה, קופץ כאשר נתמלאה סאתו. כאשר עומס חשמלי מעיב עליו. ה'פיוז' לא קופץ אפוא בגלל התנור או בגלל הקומקום - דווקא בגלל שניהם.

הכעס, למתבונן, נראה באותה תבנית. הוא לא נולד מתוך קיטור על המצב הקונקרטי שהתגלע, אלא יש קרקע פורייה שמצמיחה אותו. זו יכולה להיות לחץ כזה או אחר המעיב על האדם ובכלל. הכעס הוא רק סימפטום למצבור של מתח המוצא פורקן.

הרי עובדה היא, שבימים עליזים, האדם לא נוטה במהרה לכעוס. הוא מקבל דברים בריכוך, ולא מסתער בחמת-זעם על האוטובוס שמאחר.

השיטה להסיר את הכעס - היא בהפשרת המצבור. כך הכעס לא ייוולד בכלל.

נקודה טובה.

סוחרים ערביים בלוויה של אדמו"ר

לווית הרבי מביטשקוב, רחוב שדרות ירושלים, יפו, השבוע.

מאות מלווים למנוחות את האדמו"ר החסידי של העיר המעורבת. על המלווים נמנים גם כאלו שאינם בני ברית - סוחר יפו הערביים. וכל-כך למה?

מספר לפרש[יי]ת השבוע' הרב משה גרינבוים: "כאשר ערכנו סיור עם קצין המשטרה של יפו טרם הלוויה כדי לעמוד על סדרה, הוא ביקש לא לסגור את הרחוב המרכזי 'שדרות ירושלים' בשל הלוויה, כדי שלא לעורר את זעמם של הסוחרים הערביים. אך כאשר הם שמעו זאת, מיד נזעקו. הם ביקשו שמסע הלוויה כן יעבור ברחוב.

"הסוחרים הערביים", ממשיך הרב גרינבוים, "היו מגשקים את הגלימה של הרבי מידי יום, כאשר היה חולף ברחוב למולם. כאמור, היו מהם שהצטערו על אובדן הצדיק בהפטירם: 'הוא היה אבא של כולנו'".

אדמו"ר בעיר הערבית

קווים ראשונים ובלתי-נודעים אחרי מיטתו
של רבי שמואל רוזנבוים זצ"ל - האדמו"ר
מביטשקוב-יפו, האדמו"ר העלום מעין-כל,
שהלך לעולמו השבוע, והוא בן 62

"הרבי היה אבא רחמימאי", סופד לאדמו"ר מביטשקוב בשיחה עם 'פרש' השבוע, משמשו הרב משה גרינבוים. "כאשר נמנע מאתו להשתתף בהתנוות אליהם הוזמן, היה מקפיד לשגר מכתב איחולים לבבי ארוך אל בעלי השמחה. בשנים האחרונות שיגר המכתבים דרך 'דואר 24' כדי שיגיעו אל יעדם בהקדם האפשרי".

האדמו"ר מביטשקוב זצ"ל.
צילום: JDN

עוד הוא מספר: "תושב קריית גת-שה בפניי, שלפני למעלה משני עשורים, התגורר עם משפחתו ביפו העתיקה. בתקופת הצנע דאז, שימשה מקלחת אחת המישה בניינים. כאשר פגש בו הרבי, הציע לו בחום להתארח במעונו בשבת. זה נענה. הציץ ונפגע. מיני-אז התקרב אל הרבי, ובבית המדרש שלו ערך את שמחותיו. הרבי, שחש בו כבנו שלו, חבש לכבוד החתונה בגדי שבת חגיגיים ואף תפר לבנותיו שמלות מיוחדות. בנוסף לכך, דאג לתפור שמלות מסוג זה גם לבנותיו שלו - כדי שלא יובדלו אלו מאלו. כה הייתה חיבתו עמוקה לכל יהודי, בזיהיות לא לפגוע בו כי-הוא-זה".

אנקדוטות מרהיבות אלו פותחות צוהר לאדמו"ר מביטשקוב שביקר לדור בעיר יפו - למרות צבינה היהודי הרעוע. אך דווקא שם קירב רבים אל היהדות הצרופה והחמימה.

מספר הרב גרינבוים: "כאשר נשאל הרבי, מדוע שינה ממנהגו להתפלל בשעת הצנע החמה כוונתי, ומקיים את המניין בשעות הבוקר היותר מאוחרות הסביר: 'אני מחפש שעוד יהודי חולף יניח תפילין ויתפלל, ובשעת הצנע החמה הרחוב ריק מאדם'. ואכן, עוברי-אורח רבים שחלפו ברחוב באקראי והתבקשו להשלים מניין, שבו בזכותו לדרך היהדות. מאות רבות כאלו ישנם. ככלל, בזכותו של האדמו"ר בתי כנסת רבים ביפו שוקקים חיים".

על שולחנו של הרבי הסבו מידי שבת עשרות אורחים שביקשו לטעום מטעמה של השבת, ואלו חשו בו כבני-בית מן המניין. מעודו לא ניהל זמני 'קבלת-קהל' וכל שעה הייתה השעה היעודה לכך - כאשר הוא הוגה כל העת בתורה, ללא הפוגה של רגע.

רבים מהנזקקים לשיעור היו פוקדים את מעונו בלב שבור ויצאו עם לב שמחה. ברכותיו היו מתקיימות. 'הכל בסדר', היה מרגיע חולים, ולאחר בדיקה היה מתברר, כי אכן אין בהם שמץ של חולי. כך קרה גם עם חולה בעל סיבוך רפואי שהובטח על ידי הרבי כי יצא מבית החולים בקרוב. וכך אכן היה, לפליאת הרופאים המטפלים בו. משנסתלק הרבי, אמרו, נסתלק הדרה של יפו. כלחו לכם אל ביתו, בית האבלים, שברחוב למרטין ותבינו במה דברים אמורים. יפו על שלל גווניה נמצאת שם. ת. ג. צ. ב. ה.

פרטנות הטבוע

הרב שמעון יוסף מזלול
חגיג-שיעור, אלעד

הצרעת - 'תמרור אזהרה'

פרשיות 'תזריע' ו'מצורע' עוסקות שתייהן בהלכותיו של המצורע. בטרם ניגש לעמוד על אי-אלו מההלכות הללו - חייבים אנו להבהיר, כי הצרעת בה עוסקת פרשתנו-אינה אותה מחלה המוכרת כיום בשם זה. התורה מדברת על מחלה רוחנית, בעלת סימפטומים גשמיים, ולא על מחלה גשמית במהותה.

הנה, האדם אשר נחלה במחלה זו-מחויב לשבת בדד מחוץ למחנה, להכריז על עצמו 'טמא טמא!'-בכדי להזכיר לעצמו ולאחרים את מצבו לבל יתקרבו אליו, וכן לפרום את בגדיו ולסתור את שערו ושפמו. אולם המחלה הזו אינה פוגעת רק באדם. היא עלולה לבוא גם באופנים שונים, ולפגוע בין השאר בבתיים, ואפילו בבגדים. כל סוג של צרעת-והלכותיו שלו, כל סוג של צרעת-והדינים המיוחדים לו, אולם הצד המשותף לכולם הינו הטומאה החלה על המצורע ועל הבאים עמו במגע, בין אם המדובר באדם, בבית או בחפץ.

וכאן, ראשית עלינו לברר מה טיבה של אותה 'טומאה'. ובכן, טומאה-אינה דבר ממשי, וקשה להגדיר אותה במילים ברורות. אולם התבוננות בכל הלכות הטומאה-יכולה ללמד אותנו, כי המדובר בוודאי במצב שהוא רע. לא תמיד אנחנו יכולים לראות את הרע, לא תמיד אנחנו יכולים להבין אותו, אולם בטומאה שהיא מחילה- התורה מלמדת אותנו שהוא קיים, ועלינו להתבונן ולרדת לשורשו.

ובכן, הצרעת כידוע, נגרמת בעטיו של חטא לשון הרע והוצאת שם רע. אדם אשר נכשל בחטא זה-בוודאי לוקה באי-אלו חסרונות אשר הביאוהו לידי כך, וכגון בגאווה, ברדיפת בצע או כיוצ"ב. בכדי להביא את המצורע לידי התבוננות-התורה מרחיקה אותו מחברת בני אדם, ואף מורה לו סדרה שלמה של הוראות אשר נועדו להביא אותו להתבוננות מעמיקה, על פי העיקרון המנחה של 'מידה כנגד מידה'.

כך לדוגמה, התורה מורה למצורע להתרחק מבני אדם ולהכריז בגלוי על טומאתו, בכדי שיחוש על בשרו את הכאב שחשו אחרים בעקבות הפגיעה שפגע בהם. כך עליו לקרוע את בגדיו ולהימנע מגילוח או תספורת- בכדי לשבור את גאוותו שמושפעת מלבושו ומראהו החיצוני. ובכלל, המצורע אשר התגאה על חבריו-צריך לחוש נחות דרגה ושפל לעומת הבריות, כאשר לתוצאה הזו הוא מגיע על ידי אותן הגבלות בהן הגבילה אותו התורה. ומי שגאוותו באה לידי ביטוי בלבושו, עבירו ישנה צרעת מיוחדת: צרעת הבגדים-או צרעת הבתים. כאשר פורחת הצרעת בבגד-הוא עלול להיות נדון לשריפה. בכך ילמדו בעליו מוסר השכל באשר למשמעות המוגבלת שיש לבגדים-יקרי ערך ככל שיהיו, ולא ישובו להתגאות עוד בלבוש המהודר.

הרי לנו אפוא, כי כל סוגי הצרעת-מתאימים לחטאים בגינם הם פוקדים את האדם, מידה-כנגד מידה. הצרעת הרי היא בבחינת 'תמרור אזהרה' אשר נועד לעורר את האדם להתבוננות, ורק לאחר שישלים את תיקון עווננו, יכיר בחסרונותיו ויתקן את דרכו-יוכל להיטהר באופן אותו מציינת התורה, ולשוב אל חברת בני אדם! שבת שלום.

~~~~~

לתגובות והערות: shimonyo@gmail.com
054-3299329